

2021

Quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling Berend Wapstrastrjitte te Gorredijk

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedijk 89
8936 AC Leeuwarden
+316 83 77 25 48
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling Berend Wapstrastrjitte te Gorredijk

Leeuwarden, mei 2021

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet Natuurbescherming, Rho Adviseurs/ Ontwikkeling Berend Wapstrastrjitte te Gorredijk. Rapport 21134 . Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	5
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	5
2.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	5
2.2.2	Overige (broed)vogelsoorten.....	6
2.3	Zoogdieren	7
2.3.1	Vleermuizen	7
2.3.2	Overige zoogdieren.....	7
2.4	Reptielen en amfibieën	8
2.5	Vissen	9
2.6	Ongewervelden	10
2.7	Gebiedsbescherming.....	10
2.7.1	Stikstofgevoeligheid.....	10
2.8	Houtopstanden	11
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	12
3.1	Overzicht beschermde soorten	12
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	12
3.2.1	Algemene broedvogels.....	12
3.2.2	Jaarrond beschermde nesten (huismus en gierzwaluw).....	12
3.2.3	Vleermuizen (verblijfplaatsen)	13
3.2.4	Poelkikker.....	13
3.2.5	Grote modderkruiper	13
3.2.6	Zorgplicht	13
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	14
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	15
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten provincie Fryslân.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -

Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een graslandperceel aan de Berend Wapstrajitte te Gorredijk te ontwikkelen tot woningbouw (figuur 1.1). Met de werkzaamheden zullen geen bomen worden gekapt en zal de naastgelegen westelijk gelegen watergang ongemoeid blijven.

Omdat een deel van bovenstaande maatregelen een ruimtelijke ingreep betreft, dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een quickscan gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en NNN/EHS) (onderdeel gebiedsbescherming).

Figuur 1.1. Het plangebied te Gorredijk (bron: Rho Adviseurs).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Rho Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (*expert judgement*). Een ecologische quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op maandag 3 mei 2021 en vond plaats onder wisselvallige weersomstandigheden (11°C, windkracht 4, half bewolkt/lichte regen). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

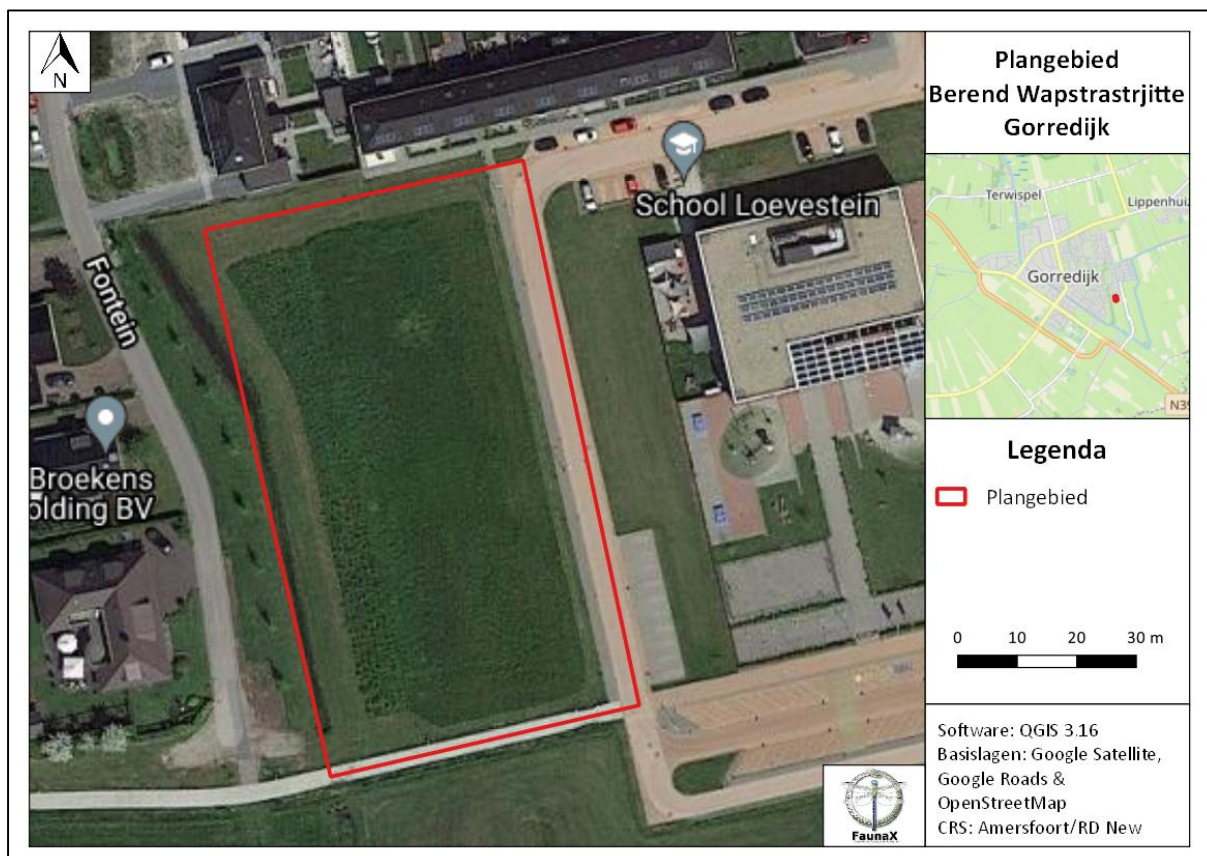
Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent NatuurNetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied ligt zuidoostelijk binnen de bebouwde kom van Gorredijk en betreft een graslandperceel met aan de westzijde een smalle watergang en struweel. Het plangebied wordt aan de noord- en westzijde omgeven door woningen en aan de oostzijde door een school. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Gorredijk, een bosperceel en agrarisch gebied.

Het planvoornemen bestaat uit de bouw van een viertal woningen op het grasveld aan de Berend Wapstrajitte (figuur 1.2 & 1.3). Met het planvoornemen zal het struweel en de watergang aan de westzijde van het plangebied ongemoeid blijven.

Figuur 1.2. Ligging plangebied te Gorredijk.

Figuur 1.3. Planvoornemen plangebied (bron: Rho Adviseurs).

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Het plangebied wordt gekenmerkt door grasland met soorten zoals onder andere Engels raaigras, smalle weegbree, paardenbloem, kleine veldkers, scherpe boterbloem, madelief, pinksterbloem, paarse dovenetel, ridderzuring en klaver (figuur 2.1). Watervegetatie betreft soorten zoals riet, holpijp, drijvend fonteinkruid en sterrenkroos. Al hoewel dit deels kwelindicatoren betreffen is het plangebied vanwege de relatief voedselrijke habitateigenschappen ongeschikt voor beschermde flora en deze zijn ook niet aangetroffen.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied.

- Op basis van de waargenomen soorten en de (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten op voorhand uit te sluiten.

2.2 Vogels

2.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten of horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen bomen of boomnesten aangetroffen, waardoor negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde boomnesten op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor jaarrond beschermde nesten van gebouw bewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw en kerkuil. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aangetroffen. De woningen van de Jikke Reinbergenstrjitte (nr. 96 t/m 102 even) ten noorden van het plangebied vallen mogelijk wel binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden en zijn qua bouwstructuur geschikt voor huismus en gierzwaluw om te verblijven (figuur 2.2). Negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde nesten van gebouw bewonende soorten zoals huismus en gierzwaluw kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Woningen van de Jikke Reinbergenstrjitte zijn geschikt als verblijfplaats voor huismus en gierzwaluw.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden op jaarrond beschermde boomnesten kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gebouw bewonende vogelsoorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan niet op voorhand worden uitgesloten.

2.2.2 Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied biedt mogelijkheden voor diverse soorten broedvogels, langs de slootoevers en in het struweel binnen het plangebied/ invloedssfeer van de werkzaamheden. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op broedvogels waarvan de nesten alleen tijdens het broedproces bescherming genieten, kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

- Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat zich binnen het plangebied/ de invloedssfeer van de werkzaamheden nestplaatsen bevinden van vogelsoorten waarvan de nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of het plangebied onderdeel uitmaakt van essentiële vliegroutes of foerageergebied van vleermuizen.

Vleermuizen verblijven voornamelijk in gebouwen of boomholten, beiden zijn niet binnen het plangebied aangetroffen. De woningen van de Jikke Reinbergenstrjitte (nr. 96 t/m 102 even) kunnen net als voor huismus en gierzwaluw eveneens geschikt zijn voor vleermuizen om in te verblijven. Deze woningen vallen mogelijk binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, waardoor eventuele vleermuizen die in de woningen verblijven door de werkzaamheden verstoring kunnen ondervinden. Negatieve effecten van de werkzaamheden als gevolg van verstoring op vleermuisverblijfplaatsen kunnen daarom niet op voorhand uitgesloten worden.

Naast verblijfplaatsen van vleermuizen, kunnen ook vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen een beschermde status hebben als deze van essentieel belang zijn voor het in stand houden van een verblijfplaats. Als vliegroute worden, afhankelijk van de soort, waterlichamen, bosranden, bomenlanen of gebouwen gebruikt. De smalle watergang binnen het plangebied kan onderdeel van een vliegroute vormen voor diverse soorten vleermuizen.

Met de beoogde werkzaamheden zal de watergang echter ongemoeid blijven waardoor er geen significant kwaliteitsverlies teweeg gebracht wordt voor dergelijke vliegroutes. Daarnaast biedt de omgeving dusdanig veel alternatieven zoals het bosperceel ten zuidwesten en watergangen zoals Lange Wijk, dat het in dit geval niet om een essentiële vliegroute gaat. Tevens kan ook de bebouwing in de omgeving als vliegroute worden gebruikt. Daarnaast beschikt het plangebied niet over de kenmerken van een (essentieel) foerageergebied. De aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in woningen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.3.2 Overige zoogdieren

Het plangebied is eveneens gecontroleerd op waarden voor overige zoogdiersoorten. De watergang biedt vanwege de lage dekkingsgraad van oever- en watervegetatie geen geschikt habitat voor de waterspitsmuis. Er zijn daarnaast ook geen waarnemingen van de waterspitsmuis in de omgeving bekend (bron: NDFF), waardoor op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen het voorkomen van verblijfplaatsen van deze soort op voorhand kan worden uitgesloten. Ook de aanwezigheid van verblijfplaatsen van overige beschermde soorten zoogdieren, zoals eekhoorn, das en grote bosmuis kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen dan wel verspreidingsgegevens.

Wel is het plangebied op basis van de habitat geschikt voor lichter beschermde (vrijgestelde) zoogdiersoorten, zoals egel en mol. Hoewel deze soorten voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld binnen de provincie Fryslân, dient men zich wel te houden aan de voor deze soorten geldende zorgplicht.

- Aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten kan op basis van habitatgeschiktheid en verspreidingsgegevens op voorhand worden uitgesloten.
- Voor voorkomende vrijgestelde soorten zoals egel en mol geldt de zorgplicht.

2.4 Reptielen en amfibieën

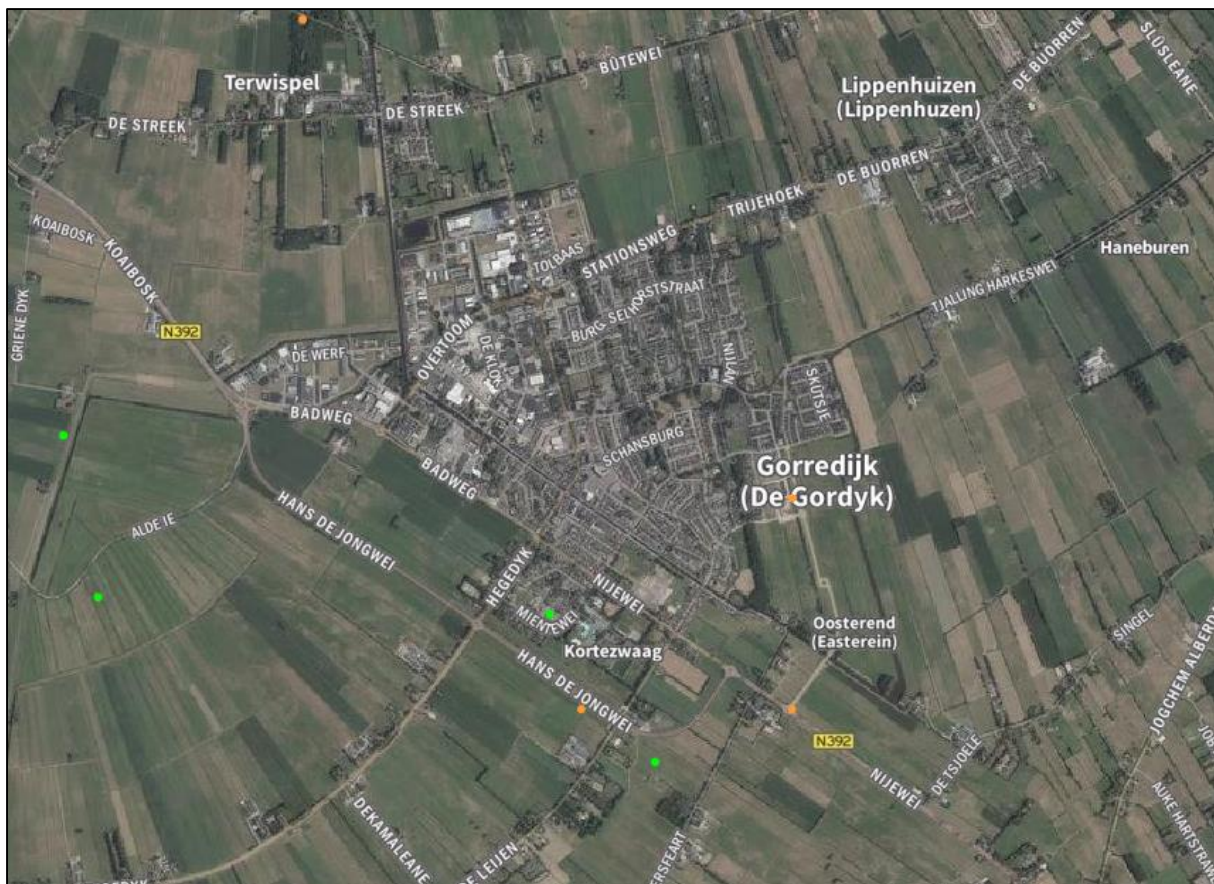
Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen en amfibieën. De enige soorten die in de (ruime) omgeving van Gorredijk voorkomen zijn de reptielensoorten adder, ringslang, hazelworm en levendbarende hagedis en amfibieën heikikker en poelkikker.

Het voorkomen van reptielen binnen het plangebied kan op basis van verspreidingsgegevens en habitatgeschiktheid op voorhand worden uitgesloten. Het grasland perceel beschikt niet over de habitateisen om te voldoen aan het habitat van bovengenoemde soorten, die veelal voorkomen in heidegebieden. De verspreidingsgegevens (bron: NDFF) concentreren zich dan ook in heidegebieden zoals bij Beetsterzwaag, Heide Hulstreed en Dellebuursterheide.

Het plangebied betreft grasland met een smalle watergang en een strook struweel. Deze sloot is niet geschikt bevonden voor de heikikker. De heikikker is namelijk gebonden aan heide, hoogveen en laagveen en komt zelden voor in dichtbevolkt (intensief beheerd) gebied. Soms handhaaft de soort zich in relatief intensief beheerd agrarisch landschap op veen- dan wel zandgrond, zoals het plangebied. Er zijn in de omgeving van het plangebied echter alleen waarnemingen bekend van heidegebieden zoals Beetsterzwaag, Diakonievane en bij Hoornsterzwaag (bron: NDFF). Op basis hiervan sluiten we het voorkomen van deze soort op voorhand uit.

Van de poelkikker zijn wel waarnemingen uit Gorredijk bekend. Daarbij is het bekend dat de NDFF geen compleet beeld geeft, omdat de poelkikker ook op andere locaties in Gorredijk is waargenomen. De sloot aan de westkant van het plangebied wordt gevoed met kwel, wat is op te maken uit kwel-indicatieve plantensoorten zoals holpijp. Op basis hiervan mag worden aangenomen dat het water in deze sloot matig voedselarm is. Op basis hiervan en het feit dat in de omgeving van deze sloot potentieel overwinteringshabitat aanwezig is (bosperceel), kan niet op voorhand worden uitgesloten dat deze sloot, evenals waterlichamen buiten het plangebied, dienen als voortplantingshabitat van deze soort. De sloot in het plangebied blijft echter ongemoeid. Daarnaast biedt het plangebied geen geschikt overwinteringshabitat voor deze soort. De oevers van de sloot zijn hiervoor te kaal en nat. Daarnaast zijn in het plangebied alleen een intensief beheerd grasveld en vrij recent gerealiseerde beplanting aanwezig. Hierdoor zijn er voor de poelkikker in het plangebied geen mogelijkheden aanwezig om in de winter onder de vorstgrens en tevens boven het grondwaterpeil te verblijven. Negatieve effecten kunnen dan ook worden voorkomen door de actieve periode van de poelkikker te vermijden. Op deze manier kan worden uitgesloten dat individuen die het plangebied betreden om zich van A naar B te verplaatsen als gevolg van de werkzaamheden gewond raken of gedood worden.

Binnen het plangebied kunnen tevens andere, licht beschermde (vrijgestelde) amfibieën voorkomen, zoals de gewone pad. Hoewel deze soorten voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld binnen de provincie Fryslân, dient men zich wel te houden aan de voor deze soorten geldende zorgplicht.

Figuur 2.3.: Uit Gorredijk en omgeving zijn waarnemingen van de poelkikker bekend (bron: NDFP).

- De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde reptielen en amfibieën kan op voorhand worden uitgesloten.
- Uitzondering hierop vormt de poelkikker waarvan niet kan worden uitgesloten dat de sloot in het plangebied dient als voortplantingswater.
- In het plangebied komen naar alle waarschijnlijkheid licht beschermde soorten voor, zoals de gewone pad. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.5 Vissen

De enige beschermde zoetwatervis die redelijkerwijs binnen het plangebied voor kan komen is de grote modderkruiper. Er zijn in de omgeving van het plangebied ook waarnemingen van deze soort bekend (figuur 2.3). Het plangebied ligt op de grens van veen- en zandgrond en de sloot is vanwege de watervegetatie, kwel en goed ontwikkelde bodemlaag geschikt als leefgebied van de grote modderkruiper. Negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde zoetwatervissen kunnen echter op voorhand worden uitgesloten, mits de betreffende sloot conform het planvoornemen behouden blijft.

- Negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde zoetwatervissen kunnen op voorhand worden uitgesloten, mits de sloot in het plangebied ongemoeid blijft.

Figuur 2.3. Waarnemingen laatste decennium grote modderkruiper in de directe omgeving van het plangebied, rood kader (bron: NDDF).

2.6 Ongewervelden

Het plangebied bevat geen waardplanten of watervegetatie die essentieel zijn bij de voortplanting van beschermde insecten of andere ongewervelden. De sloot in het plangebied vormt geen geschikt habitat voor soorten als de groene glazenmaker of gevlekte witsnuitlibel. Op basis hiervan kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde ongewervelden binnen het plangebied worden uitgesloten.

- Op basis van habitateigenschappen kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve gevolgen zullen hebben op beschermde ongewervelden.

2.7 Gebiedsbescherming

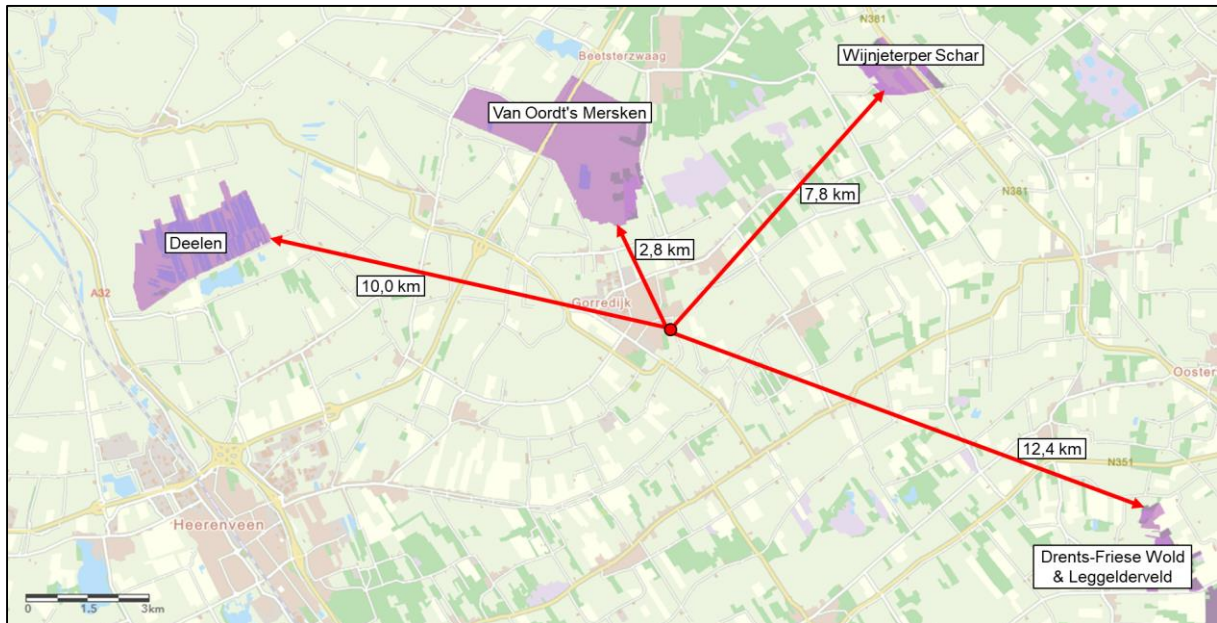
Het plangebied valt niet onder de NNN/ EHS, ganzenfoeragegebieden of weidevogelgebieden.

- Het plangebied valt niet onder de EHS, ganzenfoeragegebieden of weidevogelgebieden aangesteld door de provincie Fryslân. Een toetsing naar een mogelijk conflict tussen gebiedsbescherming en het initiatief is niet van toepassing.

2.7.1 Stikstofgevoeligheid

In de omgeving van het plangebied zijn de volgende Natura 2000-gebieden te vinden: Van Oordt's Mersken (2,8 km), Wijnjeterper Schar (7,8 km), Deelen (10 km) en Drents-Friese Wold & Leggelderveld (12,4 km) zie figuur 2.4. Voor deze gebieden, behalve Deelen, zijn habitattypen aangewezen, zoals zwak gebufferde venen, binnenlandse kraaiheibegroeiingen en stuifzandheiden met struikhei. Voor Van Oordt's Mersken en Drents-Friese Wold & Leggelderveld zijn de grote en kleine modderkruiper, kamsalamander en drijvende waterweegbree als habitatrichtlijnsoorten aangewezen. Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werkvoertuigen.

Deze extra stikstofemissie heeft mogelijk een effect op voorgenoemde gebieden welke zijn aangewezen voor diverse (stikstof)geschikte habitattypen en -richtlijnsoorten. Gezien de werkzaamheden op relatief grote afstand van Natura 2000-gebieden plaatsvinden, kan naar onzes inziens worden uitgesloten dat de extra stikstofemissie significant negatieve effecten zal veroorzaken binnen de voorgenoemde gebieden en is een Aerius-berekening niet van toepassing. De provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van deze berekening benodigd is.

Figuur 2.4. Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebieden (bron: Natuur overzichtskaart, provincie Fryslân).

- Een Aerius-berekening in het kader van Natura 2000 is naar onze mening niet nodig.

2.8 Houtopstanden

Als er een houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen de voorgenomen werkzaamheden worden geen bomen gekapt, er is dan ook geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1. Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Huismus Gierzwaluw	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vleermuizen (verblijfplaatsen)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Vorkom lichtuitstraling richting mogelijke verblijfplaatsen
Amfibieën	Poelkikker	Mogelijk		X			Vermijd de actieve periode en laat de sloot in het plangebied ongemoeid. Anders → Nader onderzoek.
Vissen	Grote modderkruiper	Mogelijk		X			Laat de sloot in het plangebied ongemoeid. Anders: Nader onderzoek
Vogels Zoogdieren Amfibieën Vissen	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Het project kan naar ons inzien doorgang vinden binnen de kader van de Wet natuurbescherming, mits men zich houdt aan de hieronder volgende aanbevelingen.

3.2.1 Algemene broedvogels

Het plangebied biedt mogelijkheden voor vogels om te broeden, in de strook struweel en de oevers binnen het plangebied. Het gaat hier om soorten waarvan nesten alleen beschermd zijn tijdens het broedproces. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten de broedtijd uit te voeren. De broedtijd loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Er is echter geen standaard voor deze periode. Sommige soorten kunnen eerder of later in het jaar broeden. Wat van belang is, is of er een broedgeval is en of er sprake is van wezenlijke verstoring van het betreffende broedgeval. In dit geval verdient het de aanbeveling de werkzaamheden pas in september op te starten vanwege mogelijke nestplaatsen van huismussen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (zie volgende alinea).

3.2.2 Jaarrond beschermde nesten (huismus en gierzwaluw)

Grenzend aan het plangebied zijn woningen aangetroffen die broedmogelijkheden voor huismus en gierzwaluw bieden. De omgeving biedt daarnaast voldoende rustplekken om het plangebied als geschikt functioneel leefgebied voor de huismus te beoordelen.

We adviseren ook om deze reden om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren (om verstoring te voorkomen) en hierbij rekening te houden met de broedtijd van gierzwaluw en huismus. Gezien het feit dat de huismus tot begin september jongen kan hebben, adviseren we in deze de werkzaamheden vanaf de tweede helft van september te starten (zie echter → 3.2.4 poelkikker).

3.2.3 *Vleermuizen (verblijfplaatsen)*

De woningen grenzend aan het plangebied zijn geschikt voor vleermuizen om in te verblijven. Gezien de woningen van Jikke Reinbergenstrjitte (nr. 96 t/m 102 even) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen, kan er verstoring van vleermuisverblijfplaatsen optreden. Om de verstoring tot een minimum te beperken adviseren we om felle lichtuitstraling richting de omliggende woningen tussen zonsopkomst en zonsopkomst zowel tijdens de werkzaamheden als in de uiteindelijke situatie te voorkomen.

3.2.4 *Poelkikker*

Het kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de sloot in het plangebied, evenals waterlichamen buiten het plangebied, dienen als voortplantingswater van de poelkikker. Deze sloot zal echter behouden blijven. Daarnaast vormt het plangebied geen geschikt overwinteringshabitat voor deze soort. Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door buiten de actieve periode van deze soort te werken, zodat kan worden uitgesloten dat zich over het land verplaatsende poelkikkers als gevolg van de werkzaamheden om het leven komen. De actieve periode van de poelkikker loopt grofweg van half maart tot half oktober. We adviseren daarom om de werkzaamheden uit te voeren in de periode half oktober-half maart. Indien dit niet mogelijk is adviseren we nader onderzoek om te bepalen of de poelkikker in (de omgeving van) het plangebied voorkomt. Ook als de sloot in het plangebied niet ongemoeid blijft bevelen we nader onderzoek aan. Indien de soort in het plangebied voorkomt en negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten dient voor deze soort een ontheffing aan de Wnb te worden aangevraagd.

3.2.5 *Grote modderkruiper*

Het kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de grote modderkruiper voorkomt in de sloot in het plangebied. We adviseren deze sloot conform het planvoornemen ongemoeid te laten. Indien dit niet mogelijk is adviseren we nader onderzoek om vast te stellen of de soort inderdaad in de betreffende sloot voorkomt. Dit onderzoek kan worden uitgevoerd met behulp van een schepnet of met eDNA onderzoek. Indien de soort in de sloot voorkomt en negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dient er voor deze soort een ontheffing aan de Wnb te worden aangevraagd.

3.2.6 *Zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals verschillende soorten kleine zoogdieren, amfibieën en vissen. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken. Voor de voorwaarden waaraan vrijstellingen moeten voldoen wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan. Voor meer detaillering en uitleg, zie de paragrafen hiervoor.

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 juli, maar zie poelkikker).
- **Jaarrond beschermde vogelnesten (huismus en gierzwaluw):** Werken buiten het broedseizoen van beide soorten (grofweg maart – september).
- **Vleermuizen:** Voorkom lichtuitstraling richting omliggende woningen.
- **Poelkikker:** Laat de sloot in het plangebied ongemoeid en vermijd de actieve periode (half maart- half oktober) van de poelkikker. Anders: Nader onderzoek.
- **Grote modderkruiper:** Laat de sloot in het plangebied ongemoeid. Anders: Nader onderzoek.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.- Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Melis, J. & M.Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.

Natura 2000 gebieden
<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2021, 1 januari 2021. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Kaarten betreffende gebiedsbescherming (Natuur overzichtskaart) provincie Fryslân
<https://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7cof48ef6def54&extent=120990,533762,221778,617075,28992>

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Verspreidingsatlas
<https://www.verspreidingsatlas.nl>

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving.

Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.